

Sociale Raad Tilburg

Sociale Raad Tilburg
Spoorlaan 444
5038 CH Tilburg

Gemeente Tilburg
College van burgemeester en wethouders
Tav. wethouder dhr. R. Dols
Postbus 90155
5000 LH Tilburg

Tilburg, 15 augustus 2019
Betreft: Advies "Nota Integrale Kijk op Ouderen"
Kenmerk: 19/026

Geachte wethouder Dols,

Hierbij ontvangt u het door u gevraagde advies van de Sociale Raad Tilburg (SRT) betreffende de "Nota Integrale Kijk op Ouderen". Dit is gebaseerd op de versie die wij 18 juli 2019 hebben ontvangen. In dit advies formuleren wij een aantal adviezen, aandachtspunten en vragen die wij graag aan u voorleggen.

Adviesaanvragen en procedure

Vooraf willen wij reageren op de adviesaanvragen in deze periode, de bijbehorende procedure en de consequenties hiervan voor de SRT. De SRT heeft veel adviesaanvragen ontvangen die juist in de vakantieperiode door ons besproken en geschreven moeten worden. Daarbij komt dat veel teksten laat aangeleverd zijn waardoor de in de verordening vastgestelde periode die wij hebben om advies uit te brengen niet altijd nagekomen wordt. Dit heeft gevolgen voor onze advisering. Als SRT hebben we ons ingezet om alle adviesaanvragen te honoreren maar het korte tijdsbestek en de vakantieperiode hebben tot gevolg dat we dit niet altijd hebben kunnen doen op de wijze die wij zelf gekozen zouden hebben.

Algemeen

Het aandeel ouderen in onze samenleving wordt snel groter en het is dan ook zinvol om hier beleidsmatig apart aandacht aan te besteden. Het is een groot en divers beleidsterrein en dat komt in deze nota ook tot uitdrukking.

Op diverse momenten zijn er gesprekken georganiseerd om inwoners en organisaties te betrekken bij het ontwikkelen van dit nieuwe beleid. De SRT waardeert dat u de tijd hebt genomen om met zo'n mooi voortraject te komen tot deze nota.

Er wordt vorm gegeven aan een brede en integrale visie en er worden relaties gelegd met andere beleidsterreinen en met diverse organisaties. De genoemde thema's worden gevolgd door een aantal punten zoals u dit aan wilt gaan pakken.

Alles bij elkaar ligt er een stevige basis om aan de slag te gaan.

Ouderen

- Dé oudere bestaat niet, dat geeft u ook aan. Toch wordt er vaak in algemene zin over ouderen gesproken waardoor het toch lijkt alsof er veel overeenkomsten zijn en het algemene beleid iedereen bedient. Het is van belang verschillen uitdrukkelijk te benoemen zowel bij beleid als bij uitvoering. Gebeurt dit niet dan is het risico groot dat specifiekere groepen naar de zijkant verdwijnen en langzamerhand uit het oog verloren worden.

- Er zijn zeer verschillende aandachtsvelden te benoemen. Zo is het van belang om te werken aan bewustwording bij jongere ouderen zodat zij bijvoorbeeld bij huisaanpassingen al rekening houden met het ouder worden en voorzieningen opnemen die hen zullen helpen langer thuis te kunnen wonen. Een heel ander aandachtspunt betreft kwetsbare ouderen en wat zij nodig hebben om een kwalitatief goed leven te kunnen leiden. Aandacht voor en zorg om de financiën van ouderen en hun bestaanszekerheid is weer een ander zorgpunt. En voor ouderen speelt de vraag hoe zij zin kunnen (blijven) geven aan hun bestaan in een levensfase waarin men steeds weer op allerlei levensgebieden in moet leveren aan mogelijkheden en capaciteiten. En er is een grote groep vitale ouderen die heel veel te bieden hebben en nog graag van alles wil. Hoe kunnen we hun kwaliteiten en energie inzetten voor een mooier Tilburg?

- De SRT adviseert verschillen tussen ouderen en specifieke wensen en behoeften uitdrukkelijk te benoemen. Alleen dan kan beleid en uitvoering zo passend mogelijk gemaakt worden en maatwerk geleverd worden.

Diversiteit in aanbod

De diversiteit binnen de groep ouderen zou ook moeten leiden tot een divers aanbod. Vrouwen en mannen, diversiteit wat betreft achtergrond, cultuur, interesses, verschil in financiële mogelijkheden, fysieke mogelijkheden en mobiliteit: zo divers zal het aanbod dan ook moeten zijn. We versimpelen het wat maar het gaat vaak over bankjes, ontmoeting en bingo. Daarom vragen wij ons af of onderzocht is wat ouderen en toekomstige ouderen zelf willen.

Een signaal dat wij door willen geven is dat ouderen die overdag werken, graag in de avond een aanbod zien en mogelijkheden hebben om bijvoorbeeld te sporten.

De SRT adviseert gericht te onderzoeken wat wensen zijn en hoe in de uitvoering hier vorm aan gegeven kan worden.

Kwetsbare ouderen

De SRT adviseert kwetsbare ouderen als een apart aandachtsveld te benoemen. U doet dat ook in deze nota en wij willen het belang daarvan onderstrepen. Het is ook goed om te lezen dat u papieren correspondentie en telefoonnummers in stand zult houden. Dit is niet alleen nuttig voor deze inwoners, er is een grotere groep in onze samenleving die niet digivaardig is en het misschien ook nooit zal worden.

Vrouwen oververtegenwoordigd

Bij de ouderen zijn vrouwen oververtegenwoordigd. Met het oplopen van de leeftijd wordt dit verschil alleen maar groter. Dit zien we wel in de cijfers, maar niet in uw aanpak. De SRT adviseert te onderzoeken, bijvoorbeeld door gesprekken te voeren met ouderen en hun familie, of dit leidt tot andere vraagstukken of behoeften. Zo ja, dan kan daar in beleid en uitvoering rekening mee gehouden worden.

Bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid wordt wel genoemd in deze nota maar wij pleiten ervoor dat deze relatie uitdrukkelijker gelegd wordt. Armoede is ook onder ouderen een probleem, zo laten ook uw cijfers zien. Het wordt niet altijd zichtbaar omdat velen zich terugtrekken in hun eigen huis en dit leidt automatisch tot een groot risico op eenzaamheid.

De kosten om mee te doen zijn een probleem maar ook mobiliteit en het kunnen betalen van vervoer. Daarom geven wij het advies om te zorgen voor maatregelen waardoor ouderen met een kleine portemonnee ook mee kunnen blijven doen. Daarbij ook graag aandacht voor vervoersmogelijkheden. Dit zal vragen om een actieve inzet en outreachend werken.

Preventieve huisbezoeken

Het inzetten van huisbezoeken op sleutelmomenten in het leven van mensen is een goed voorstel. De leeftijd van 75 jaar, zoals dat nu gebeurt, vinden wij ook aan de late kant. Het voordeel van dat systeem is natuurlijk wel dat er met iedereen die dat wil een gesprek plaats vindt.

De SRT ondersteunt het idee om te onderzoeken of in de huidige tijd huisbezoeken anders ingezet kunnen en moeten worden. Dit geeft wel het risico dat sommige personen niet gezien zullen worden. De SRT adviseert dit aandachtspunt hierin mee te nemen.

Eenzaamheid

U bent al gestart met de "Tilburgse coalitie tegen eenzaamheid". Prof. Dr. Jenny Gierveld gaf in haar presentatie op 14 december 2018 aan dat we keer op keer te optimistisch zijn wat betreft de mogelijkheden om eenzaamheid door interventies te doorbreken.

De SRT onderschrijft uw inzet om eenzaamheid aan te pakken. Gezien de waarschuwing van Jenny Gierveld zal dit niet makkelijk zijn en we zijn dan ook benieuwd hoe dit verder vorm gaat krijgen.

Zingeving

- Zoals u al aangeeft in de inleiding, het is van belang dat oudere mensen mee kunnen blijven doen, niet eenzaam zijn, maar juist van waarde blijven en hun talenten kunnen blijven inzetten. De gemeente Tilburg wil ouderen ondersteunen en faciliteren zodat zij in onze samenleving een waardevolle rol kunnen blijven vervullen en zo zin geven aan hun leven. Velen zullen dit lang zelfstandig kunnen vormgeven, maar op het moment dat dit wat lastiger wordt vanwege verminderde mobiliteit, te weinig geld om te kunnen beschikken over de middelen die nodig zijn om mee te kunnen doen, zal ondersteuning door de gemeente noodzakelijk zijn. Maatwerk is nodig om dat te kunnen bieden wat helpend is in bepaalde situaties.

- 18% van de Tilburgse ouderen geeft in 2016 aan niet in staat te zijn om zin te geven aan het leven. Dit cijfer baart ons zorgen.

- De SRT vindt het van essentieel belang dat ouderen het gevoel hebben erbij te horen, mee (kunnen) doen in de samenleving en weten dat hun bijdrage ertoe doet en gewaardeerd wordt. Wij vragen u na te gaan of de maatregelen die u tot nu toe getroffen heeft voldoende zijn om dit cijfer omlaag te brengen en zo nodig aanvullende regelingen te treffen.

Signaleringsfunctie huishoudelijke hulpen

Zoals wij ook bij ons advies over "Hulp aan Huis" hebben aangegeven, adviseren wij om de signaleringsfunctie van huishoudelijke hulpen te ondersteunen en waar mogelijk te versterken. Zij zien en horen veel omdat zij het dagelijkse leven van mensen binnenstappen. Leer hen signalen te herkennen en zorg vooral dat zij een plek hebben waar zij met hun signalen terecht kunnen. Zorg tevens voor een adequate en zorgvuldige opvolging van die signalen zodat de huishoudelijke hulpen zelf ook het nut ervaren van het melden.

Onderdeel van de samenleving

Een apart beleidsplan moet er wat ons betreft niet toe leiden dat we ouderen als een heel aparte groep gaan beschouwen. Zij zijn onderdeel van onze samenleving, leveren daar een bijdrage aan en doen gewoon mee. Het is wel van belang om aandacht te hebben voor hun wensen en behoeften die soms leeftijdsgebonden zijn. Maar soms zijn er ook overeenkomsten en hebben ze dezelfde belangen als andere inwoners. Daarbij denken we bijvoorbeeld aan "Tilburg voor iedereen". Op basis van het VN-Verdrag voor rechten van mensen met een beperking geven zij input voor een breed inclusief beleid binnen de gemeente Tilburg. Fysieke toegankelijkheid van woonomgeving, wijk, winkelcentra en openbaar vervoer is van belang voor ouderen, mensen met een beperking en ouders met kinderwagens.

Ervaringsdeskundigen

Zoals u ondertussen wel weet, hecht de SRT grote waarde aan het inzetten van ervaringsdeskundigen. Ook nu vragen wij hier aandacht voor. Gezien de diversiteit van de groep ouderen is het van belang alert te zijn wie wanneer meepraat. De actieve, fitte 65+-er zal sneller op een uitnodiging ingaan dan een oudere die eigenlijk niet meer van huis kan. Beiden hebben echter waarschijnlijk andere wensen en belangen.

Ons advies is om gericht inwoners uit te nodigen afhankelijk van het onderwerp en wat u wilt weten. Dat kan betekenen dat u andere en tijdsintensievere vormen van overleg moet inzetten. Als dat nodig is om iedereen en de meest belanghebbenden te betrekken bij beleid en uitvoering lijkt ons dat de juiste keuze.

Wonen

- Ouder worden brengt op een of ander moment ook andere woonwensen met zich mee. Het is ook duidelijk dat er behoefte is aan andere woonvormen voor oudere mensen en zij maken zich zorgen of er voldoende en kwalitatief geschikte woningen zijn. Woningcorporaties hebben hier een taak maar de gemeente kan hier een aanjagende rol pakken.

De SRT adviseert dat de gemeente Tilburg daar waar dat kan zich direct of indirect actief inzet voor het bouwen van nieuwe en passende woonvormen voor ouderen.

- Het slim inzetten van techniek en domotica geeft allerlei mogelijkheden om zorg aan huis op een veilige manier te regelen. Het is zinvol dat inwoners hier optimaal gebruik van kunnen maken en dat bijzondere bijstand mogelijk is voor hen die de kosten zelf niet kunnen betalen. Daarbij tekenen wij wel aan dat allerlei apparaten in huis hebben geen gesprekspartner en gezelligheid oplevert. Via een chat met anderen praten is iets anders als samen aan tafel koffie drinken.
- De SRT vraagt uw aandacht juist voor ouderen die niet of nauwelijks mobiel zijn en dus soms aan huis gebonden zijn. Toch zeker als zij alleen wonen is er een groot risico op eenzaamheid. Op welke wijze kunnen zij ondersteund worden zodat zij niet vereenzamen?
- Levensduurbestendige woningen bouwen zou het uitgangspunt moeten zijn bij het bouwen van nieuwe woningen.

Wijken

Het is voor ouderen vaak belangrijk dat de directe omgeving waarin zij wonen toegankelijk is en allerlei voorzieningen biedt. Zij leven immers steeds meer in de wijk en toch zeker als de mobiliteit afneemt, wordt de wijk waarin zij wonen steeds belangrijker.

- Bij het inrichten van wijken, winkelcentra en de directe woonomgeving is aandacht nodig voor hoe oudere mensen en mensen met een beperking gebruik maken van deze ruimtes. Wat is er nodig zodat zij zo zelfstandig mogelijk op stap kunnen? En is dat wat zij nodig hebben voor hun dagelijks leven binnen handbereik?
 - De wijk kan voor oudere mensen ook een vindplaats zijn voor contacten, voor het verrichten van vrijwilligerswerk en zo voor het vormgeven aan hun leven. Soms zullen zij zelf op zoek gaan, soms zullen zij daarbij een helpende hand nodig hebben. De gemeente en betrokken organisaties kunnen binnen wijken slimme verbindingen zoeken waardoor er mogelijkheden ontstaan zowel wat betreft de inzet van oudere inwoners als wat het bouwen van netwerken in wijken betreft.
- De SRT brengt deze punten nog graag even bij u onder de aandacht.

Mantelzorgers en vrijwilligers

U geeft aan dat u mantelzorgers en vrijwilligers waardeert en benoemt een aantal ondersteuningsmiddelen. Mantelzorgers verrichten vaak vanuit een vanzelfsprekendheid veel zorgwerk thuis, iets wat op allerlei manieren zeer belastend kan zijn. Velen hebben zelf al een hoge leeftijd.

De SRT zou graag zien dat er met name meer uitdrukkelijke aandacht en ondersteuning is voor mantelzorgers.

Financiën

De prognose is dat de groep ouderen nog flink zal uitbreiden en dat het aantal inwoners 75+ zal verdubbelen.

De SRT vraagt zich af wat dat betekent voor het budget behorende bij dit beleid en de daaropvolgende uitvoering.

Mocht u nog vragen hebben naar aanleiding van dit advies dan horen wij die graag. Wij zijn altijd bereid hierover met u in gesprek te gaan.

Hoogachtend,
namens de Sociale Raad Tilburg,

Dion van den Berg,
voorzitter Sociale Raad Tilburg.